

Никос Папагеоргиу (прир.) а. *Вотиви и симболи народа*, б. *Средњовековна ликовна посвећења* (Νίκος Παπαγεωργίου, α. *Τάματα και Σύμβολα των Λαών*, β. *Ζωγραφικά Αφιερώματα του Μεσαίωνα*, Εκδόσεις Περίνια, Αθήνα 2011. 494 стр.)

У Атини је 2011. године објављен међународни тематски зборник посвећен вотивима који се састоји из две целине: а. *Вотиви и симболи народа*, б. *Средњовековна ликовна посвећења*. Уредник овог издања је грчки етнолог Никос Папагеоргиу који је студирао етнологију на Универзитетима Колумбија и Брендајс у САД. Радио је као истраживач при УНЕСКО. Паралелно са својим научноистраживачким активностима бавио се прикупљањем артефаката материјалне културе из целог света. Као резултат настале су драгоцене тематске збирке од којих ћу поменути само неке, као нпр. преко 2000 вотива, око 2500 украшених ускршњих јаја, 1000 маске, стотине традиционалних народних инструмената.

У српском језику одомаћена је реч вотив пореклом из латинског језика где се овај појам појављује као *Ex Voto*, скраћеница од *Ex Voto Suscepto*. *Ex Voto* представља неки артефакт са записом захвалности који се поставља у цркву или капелу као молба или у знак захвалности за исцељење или избављење од несреће. За појам вотива у новогрчком језику користи се реч *το τάμα* [*тама*] која је у вези са глаголом *τάζω* [*тазо*] што значи врсту размене, обећање да ће се нешто неком пружити под одређеним условима, под претпоставком да ће услуга бити узвраћена. Папагеоргију у свом уводу акценат даје симболичкој улози вотива.

У ширем смислу вотиви су сви предмети и натуралије које људи приносе за здравље у неком светилишту, нпр. код православних хришћана у цркви. Најчешће су то уље, шећер, кафа, восак, пешкири, ћилими, делови одеће, вуна, иконе и др. Вотиве у ужем смислу, чине предмети занатске производње који су симболично или асоцијативно обликовани. Вотиви се јављају у разноврсним облицима. Најшира подела би била на: антропоморфне (у облику људских и дечјих фигура и делова људског тела) и зооморфне. Осим тога, у хришћанству постоје предмети са елементима из хришћанске иконографије. Најраширенији облик вотива је плочица у облику делова тела, што упућује на болести и оштећења одређених органа или екстремитета.

Прва целина овог тематског зборника која носи наслов *Вотиви и симболи народа* састоји се од увода уредника и пет делова у оквиру којих је обрађен феномен вотива у различитим деловима света од стране великог броја иностраних научника. У првом делу *Европа (осим Грчке)* налазе се прилози о вотивима у Италији, Француској, Швајцарској, Немачкој, Данској, Шведској и Србији. У другом делу

Латинска Америка дати су научни радови о вотивима у Аргентини, Бразилу, Хилију, Ел Салвадору, Перуу, Боливији, Мексику. Трећи део *Азија – будизам* бави се Тибетом, Кином, Индијом, Тајландом, Камбоџом, Лаосом, Шри Ланком. Осим тога, у оквиру овог дела дати су и ликовни прикази везани за ислам, као нпр. *Фатимина рука*. Четврти део носи назив *Симболи*. Овде су радови аутора у вези са симболичким значењем вотива са различитих географских подручја (нпр. Енглеска, Етиопија, Египат, Африка, Уједињени Арапски Емирати, Бразил, Северна Америка, Тибет, Индија, Јапан, Француска, Сан Салвадор, Турска). У оквиру петог дела налазе се студије у вези са Грчком, од античког до савременог периода.

У оквиру друге целине под називом *Средњовековна ликовна посвећења* налазе се радови о вотивима који као медијум за приказивање користе превасходно ликовне технике. Ова целина се састоји од четрнаест поглавља у којима се разматрају питања у вези са дијахроничким трансформацијама ликовних вотива, превасходно на територији Западне Европе. На крају је дат преглед ликовних вотива - сто илустрација у боји од 1600. године па наомамо.

Зборник је обогаћен фотографијама вотива из целог света, а на крају је дат детаљан каталог илустрација. Овај тематски зборник представља значајан допринос проучавању вотива. Захваљујући великом броју научних прилога везаних за различите делове света читаоцу је омогућено да стекне целовитији увид у овај феномен.

Гордана Благојевић